

§ 50

KS 2020/0102

Budgetuppföljning per februari 2020 med helårsprognos

Ärende

Prognosen för årets resultat för helåret 2020 är ett överskott om cirka 96 miljoner kronor. Det är en negativ avvikelse om cirka 63 miljoner kronor eller 40 procent jämfört med budget.

Resultat efter balanskravet prognostiseras till ett överskott om cirka 101 miljoner kronor. Det är en negativ avvikelse om cirka 58 miljoner kronor eller 37 procent jämfört med budget.

Skillnaden mellan prognosen för årets resultat och resultat efter balanskravet förklaras med marknadsvärdet av kommunens externa medelsförvaltning. Frågan behandlas i budgetuppföljningen i avsnittet om extern medelsförvaltning.

Anledningen till den negativa avvikelsen på cirka 58 miljoner kronor jämfört mot budget beror främst på att nämnderna prognostiserar ett underskott om cirka 25 miljoner kronor och lägre skatteintäkter om cirka 36 miljoner kronor.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner budgetuppföljningen per februari 2020 med helårsprognos för Danderyds kommun.
2. Kommunstyrelsen beslutar att när en nämnd lämnar en negativ prognos, oavsett belopp, ska nämnden skriva en åtgärdsplan. Föreslagen åtgärdsplan som kommunledningskontoret har tagit fram ska användas.
3. Kommunstyrelsen beslutar att utbildningsnämnden ska upprätta en åtgärdsplan för att komma till rätta med det prognostiserade underskottet. Åtgärdsplanen ska i samband med kvartalsrapporten för mars månad lämnas till kommunledningskontoret. Nämndens ordförande och ansvarig förvaltningschef uppdras att presentera åtgärdsplanen för kommunstyrelsen.

Expedieras
Samtliga nämnder

Björn Wallgren

Kommunstyrelsen

Budgetuppföljning per februari 2020 med helårsprognos för Danderyds kommun

Ärende

Prognosen för årets resultat för helåret 2020 är ett överskott om cirka 96 miljoner kronor. Det är en negativ avvikelse om cirka 63 miljoner kronor eller 40 procent jämfört med budget.

Resultat efter balanskravet prognostiseras till ett överskott om cirka 101 miljoner kronor. Det är en negativ avvikelse om cirka 58 miljoner kronor eller 37 procent jämfört med budget.

Skillnaden mellan prognosen för årets resultat och resultat efter balanskravet förklaras med marknadsvärdet av kommunens externa medelsförvaltning. Frågan behandlas i budgetuppföljningen i avsnittet om extern medelsförvaltning.

Anledningen till den negativa avvikelsen på cirka 58 miljoner kronor jämfört mot budget beror främst på att nämnderna prognostiserar ett underskott om cirka 25 miljoner kronor och lägre skatteintäkter om cirka 36 miljoner kronor.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner budgetuppföljningen per februari 2020 med helårsprognos för Danderyds kommun.
2. Kommunstyrelsen beslutar att när en nämnd lämnar en negativ prognos, oavsett belopp, ska nämnden skriva en åtgärdsplan. Föreslagen åtgärdsplan som kommunledningskontoret har tagit fram ska användas.
3. Kommunstyrelsen beslutar att utbildningsnämnden ska upprätta en åtgärdsplan för att komma till rätta med det prognostiserade underskottet. Åtgärdsplanen ska i samband med kvartalsrapporten för mars månad lämnas till kommunledningskontoret. Nämndens ordförande och ansvarig förvaltningschef uppdras att presentera åtgärdsplanen för kommunstyrelsen.

Björn Wallgren

Bakgrund

Budgetuppföljningen per februari 2020 med helårsprognos för Danderyds kommun syftar till att nämnderna och kommunstyrelsen tidigt ska kunna få signaler om ekonomiska avvikelser och för att kunna fatta beslut därefter.

Kommunledningskontorets utredning

Kommunstyrelsen har bestämt att när en nämnd som helhet lämnar en negativ prognos mot budget, oavsett belopp, ska det skrivas en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska bifogas som en bilaga till den aktuella budgetuppföljningen (ekonomiska rapporten). Om det inte är möjligt ska en åtgärdsplan tas fram till nästkommande budgetuppföljning.

Utbildningsnämnden prognostiserar en negativ avvikelse om cirka 24 miljoner kronor. De ska ta fram en åtgärdsplan för att visa på hur de ska nå en budget i balans under 2020 och framåt.

Socialnämnden prognostiserar en negativ avvikelse om cirka 3,8 miljoner kronor. Det är hemtjänst i egen regi som prognostiseras avvika negativt med cirka 6 miljoner kronor. Övriga verksamhetsområden prognostiserar en budget i balans. Kommunfullmäktige har redan tagit beslut om en avveckling av hemtjänst i egen regi och i beslutet framgår det att avvecklingskostnaderna kan uppgå till 8 miljoner kronor. Vilket betyder att socialnämnden inte behöver ta fram en åtgärdsplan för att nå en budget i balans under 2020.

Johan Lindberg
Tf kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande Budgetuppföljning per februari 2020 med helårsprognos för Danderyds kommun
2. Budgetuppföljning per februari 2020 med helårsprognos
3. Mall för åtgärdsplan

Expedieras
Samtliga nämnder

Budgetuppföljningen per februari 2020 med helårsprognos

Danderyds kommun

Innehåll

Uppföljning av kommunens ekonomi	3
Utbildningsnämnden	4
Socialnämnden	4
Internränta	4
Pensioner, PO-differens m.m.	4
Exploateringsintäkter	5
Skatteintäkter	5
Extern medelsförvaltning	6
Finansnettot	6
Risikanaly s.....	6

Uppföljning av kommunens ekonomi

Prognosen för årets resultat för helåret 2020 är ett överskott om cirka 96 mnkr. Det är en negativ avvikelse om cirka 63 mnkr eller 40 procent jämfört med budget.

Resultat efter balanskravet prognostiseras till ett överskott om cirka 101 mnkr. Det är en negativ avvikelse om cirka 58 mnkr eller 37 procent jämfört med budget.

Skillnaden mellan prognosen för årets resultat och resultat efter balanskravet förklaras med marknadsvärdet av kommunens externa medelsförvaltning, se avsnitt extern medelsförvaltning för mer information.

Anledningen till den negativa avvikelserna på cirka 58 mnkr jämfört mot budget beror främst på att nämnderna prognostiserar ett underskott om cirka 25 mnkr och lägre skatteintäkter om cirka 36 mnkr.

Tabell 1, nedan är en förenklad resultaträkning för kommunen

(mnkr)	Utfall	Prognos	Budget	Avvikelse mot budget	
	feb	helår	helår	(mnkr)	(%)
	2020	2020	2020		
Kommunstyrelsen	-16,9	-121,2	-122,8	1,6	1%
Revision	0,3	-1,3	-1,3	0,0	0%
Överförmyndarnämnden	-0,6	-3,4	-3,4	0,0	0%
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,6	-8,5	-8,5	0,0	0%
Byggnadsnämnden	-1,8	-12,8	-13,3	0,5	4%
VA-verksamhet och Avfall	-8,4	0,0	0,0	0,0	0%
Tekniska nämnden	-15,0	-87,7	-88,4	0,7	1%
Fastighetsnämnden	4,7	-1,2	-1,2	0,0	0%
Kultur- och fritidsnämnden	-14,2	-88,1	-88,1	0,0	0%
Utbildningsnämnden	-147,0	-904,8	-881,2	-23,6	3%
Socialnämnden	-109,5	-646,4	-642,6	-3,8	1%
Summa	-309,0	-1 875,4	-1 850,8	-24,6	1%
Avgår internränta	4,5	27,0	30,0	-3,0	10%
Nämndernas nettokostnader	-304,5	-1 848,4	-1 820,8	-27,6	2%
Pensioner, PO-differens m.m.	-38,3	-57,0	-60,5	3,5	6%
Realisationsvinster, exploatering	0,0	0,0	0,0	0,0	0%
Verksamhetens nettokostnad	-355,5	-1 905,4	-1 881,3	-24,1	1%
Skatteintäkter, utjämning. & bidrag*	337,3	2 015,0	2 051,0	-36,0	2%
Extern medelsförvaltning	-4,5	-4,5	-	-	-
Finansnetto	-0,8	-9,0	-11,0	2,0	18%
Årets resultat	-23,5	96,1	158,7	-62,6	40%
Balanskravskorrigerering	4,5	4,5	-	-	-
Resultat enligt balanskravet	-19,0	100,6	158,7	-58,1	-37%

* I resultatet ingår inga generella statsbidrag, år 2019 erhöll kommunen cirka 7 mnkr.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden prognostiserar ett negativ avvikelse mot budget med cirka 24 mnkr.

Utbildningsnämndens verksamhetsområde nämnd och förvaltning (**anslag**) avviker med 0,3 mnkr mot budget. Främst på grund av högre lokalhyra då barn- och elevhälsans uppsagda lokal på Svärdvägen ej hyrts ut första halvåret 2020.

Utbildningsnämndens **volymrelaterade** verksamhetsområden prognostiseras en negativ avvikelse på strax under 4 mnkr. Enligt nya befolkningsprognosen förväntas antalet barn i åldern 3-5 år vara fler än budgeterat, vilket leder till ett prognostiserat underskott på utbetald peng om 1,3 mnkr för *förskola*. *Särskolan* prognostiserar ett underskott på 2,0 mnkr för 2020. 3,0 mnkr av underskottet avser grundsärskolan där fler elever än budgeterat är inskrivna samt ytterligare elever är under utredning för planerad mottagning under vårterminen. Underskottet reduceras av att färre elever än budgeterat är mottagna i gymnasiesärskolan under 2020, vilket medför ett prognostiserat överskott på 1,0 mnkr.

För förskolor i **egen regi** prognostiseras en negativ avvikelse med cirka 2 mnkr. För ungdom och skola i egen regi prognostiseras en negativ avvikelse med cirka 18 mnkr. Den främsta orsaken till den negativa avvikelsen beror på överkapacitet av barn- och elevplatser och arbete sker för att anpassa kapaciteten till efterfrågan. Arbete sker också med att anpassa organisationen till verksamheten samt minska verksamhetsstödet.

Socialnämnden

Socialnämnden prognostiserar en negativ avvikelse mot budget med 3,8 mnkr. Den negativa avvikelsen beror på hemtjänst i egen regi, de prognostisera en negativ avvikelse cirka 6 mnkr. Det beror främst på merkostnaderna för avvecklingen och att intäkterna minskar snabbare än kostnaderna. Som en naturlig konsekvens av kommunfullmäktiges beslut om att den kommunala hemtjänsten skall vara avvecklad per sista april har antalet kunder minskat jämfört med 2019 samma period.

Övriga enheter inom egen regi prognostisera en positiv avvikelse om cirka 2,2 mnkr.

Övriga verksamhetsområden inom socialnämnden prognostiserar en budget i balans.

Internränta

Helårsprognosen för internräntan är en negativ avvikelse på 3 mnkr. För de investeringar som är aktiverade till sista december 2019 prognostiseras utfallet för internräntan att bli cirka 27 mnkr. Internräntan är 1,5 procent och antagandet är att de aktiverade investeringarna är cirka 1.800 mnkr. I budget 2020 var antagande att de aktiverade investeringarna skulle vara cirka 2.000 mnkr.

Pensioner, PO-differens m.m.

Enligt KPA:s senaste prognos per december 2019 visar att kommunens pensionskostnader för 2020 förväntas minska med cirka 3,5 mnkr jämfört mot budget. Helårsprognosen för pensionskostnaderna (netto) är 57 mnkr jämfört med budget på 60,5 mnkr.

Den främsta förklaringen är att skuldförändringen minskar från 27 mnkr år 2019 till 14 mnkr år 2020. Det är en skillnad på cirka 13 mnkr. Samtidigt som avgiftsbestämd ÅP ökar med cirka 2 mnkr och övrigt ökar med 1 mnkr. Nettoförändringen är cirka 10 mnkr lägre pensionskostnad år 2020 jämfört med 2019. För år 2019 var kommunens pensionskostnader (netto) cirka 67 mnkr. 10 mnkr lägre pensionskostnader 2020 ger helårsprognosen på cirka 57 mnkr.

Kommunledningskontoret har bokat in ett möte med KPA den 24 mars för att bland annat få en förståelse för dessa förändringar i siffror.

Tabell 2, Tabellen nedan visar pensionskostnad exklusive löneskatt för Danderyds kommun. Datum: 2019-12-19. Körningsdatum: 2019-12-01.

Beräkningstidpunkt (mnkr)	2019-12-31	2020-12-31
Avgiftsbestämd ÅP KAP-KL	31,7	33,1
Avgiftsbestämd ÅP AKAP-KL	4,2	5,1
Skuldförändring exkl särskilda beslut	29,9	14,1
Skuldförändring särskilda beslut	-2,5	0
Finansiell kostnad	5,4	5,4
Utbetalningar ansvarsförbindelse	26,4	26,9
Utbetalningar exkl särskilda beslut	5,3	5,9
Utbetalningar särskilda beslut	0	0
Totalt	100,4	90,4

Exploateringsintäkter

Budget för 2020 bygger på noll (0) mnkr i exploateringsintäkter. Inga beslut är fattade som leder till en intäkt 2020. Av försiktighetsprincip prognosticeras därför att inga exploateringsintäkter inkommer under 2020.

Skatteintäkter

Enligt SKR:s senaste skatteprognos i februari 2020 minskar skatteintäkterna med cirka 36 mnkr jämfört med budgeten. Budgeten baserade sig på SKR:s skatteprognos i oktober 2019. Den främsta förklaringen är att Danderyd kommun får betala mer i det kommunala utjämningsystemet.

Tabell 3, tabellen nedan visar hur mycket Danderyd kommun betalar i utjämningsystemet 2019, SKR:s prognos i oktober 2019 som kommunen använde i budget 2020 samt den senaste prognosen från SKR, februari 2020.

Kommunal utjämningsbidrag/-avgift (mnkr)	Prognos Feb 2020	Budget Dec 2020	Utfall Dec 2019
Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	-866,3	-833,2	-786,9
Kostnadsutjämningsbidrag	192,0	197,4	202,7
Totalt	-674,3	-635,8	-584,2
Skillnad	38,5	51,6	-

I vårpropositionen kommer regeringen föreslå 5 miljarder mer till kommuner och landsting. Tillsammans med de 2,5 miljarder som riksdagen beslutade sedan tidigare ger

det cirka 17 mnkr mer i skatteintäkter till Danderyd kommun. Dessa pengar är inte inräknade i SKR:s senaste prognos från februari månad.

Extern medelsförvaltning

Kommunens avsatta medel för att finansiera åtaganden för pensioner intjänade före 1998 ska från och med den 1 januari 2019 redovisas till marknadsvärde. Det bokförda marknadsvärdet minus avgifter per februari månad var cirka 4,5 mnkr lägre än bokfört värde den 31 december 2019. Beloppet ska enligt reglerna räknas bort från balanskravsresultatet.

Avkastningen från kommunens start den 3 juli 2014 uppgår till cirka 44 procent med ett index på cirka 29 procent. Avkastningen innevarande år fram till utgången av februari var -3,22 procent jämfört med index på -2,8 procent.

Vid utgången av februari var fördelningen 45 procent aktier och 47 procent räntebärande papper. 7 procent bestod av kassa och upplupen ränta.

Tabell 4, tabellen nedan visar marknadsvärdet på kommunens avsatta medel Efter uttag till pensionsutbetalningar.

Kapitalförvaltning marknadsvärde* (mnkr)	Utfall Feb 2020	Utfall Dec 2019	Utfall Dec 2018
Cliens	132,5	137,0	121,4
Totalt	132,5	137,0	121,4
Skillnad	-4,5	15,6	-

Finansnettot

Prognosen för finansnettot (nettosumman av kommunens finansiella kostnader och finansiella intäkter) är en positiv avvikelse på 2 mnkr. Den främsta orsaken är utfallet för kommunens snittränta är lägre än vad kommunledningskontoret prognostiserade inför budget 2020. Kommunledningskontoret prognostiserade en snittränta på 1 procent. Prognosen nu är en snittränta på cirka 0,7 procent. Långfristiga skulder prognostiseras till 850 mnkr vilket är samma nivå som 2019. Antagandet är att det inte sker en ökning av de långfristiga skulderna under 2020.

Ett lån som förföll i början på 2020 hade en ränta på cirka 1,2 procent mot nyupptaget lån på cirka 0,6 procent. Det nya lånet var fyra år med fast ränta. Lånet var totalt på 150 mnkr och det innebär cirka 1 miljon kronor i lägre räntekostnad i fyra år framåt. Samtidigt som kommunen ökade sina lån 2019 med totalt 150 mnkr till en fast ränta på cirka 0,4 procent under fyra år. Räntekostnaderna för detta lån är cirka 0,6 mnkr.

Riskanalys

Det är en risk att *pensionskostnaderna* blir högre än prognostiserat. KPA:s prognos har slagit fel tidigare. Danderyd kommuns aktualiseringsgrad är strax över 60 procent, vilket bidrar till att träffsäkerheten på prognoserna blir lägre. Det är svårt att göra en prognos över pensionskostnaderna och problematiken delas av många andra kommuner och organisationer.

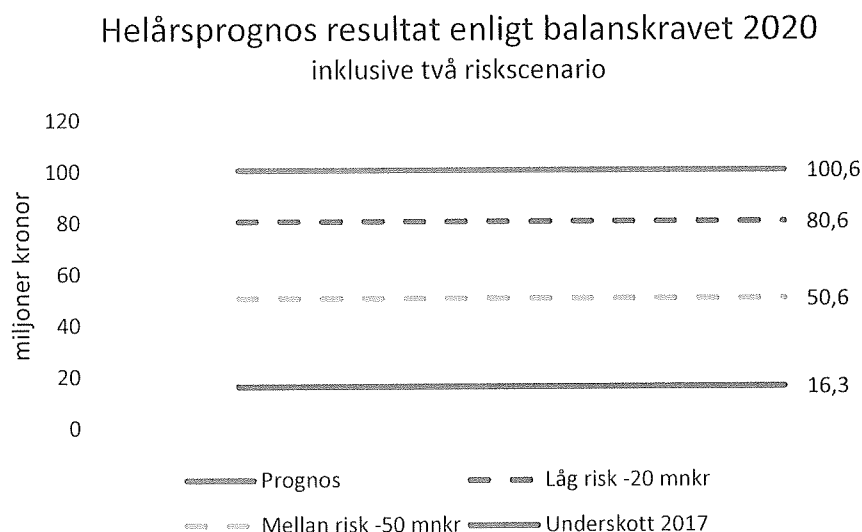
Det är en risk att upparbetade *exploateringskostnader* på balansen behöver bokföras, i enlighet med lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. I den nya lagstiftningen har det blivit tydligare att kostnader för bland annat översikts- och

detaljplaner ska tas som en direkt kostnad i resultatet. Dessa kostnader får inte tas som en investering. Det gäller även exploateringsprojekt bakåt i tiden.

En annan risk är Danderyd kommun behöver betala in ännu mer i utjämningsystemet och/eller att *skatteintäkter* avviker negativt. Kommunsektorn i Sverige har ekonomiska problem. Enligt SKR befinner sig kommunsektorn i början av en lång rad år med ansträngd ekonomi. Det är blanda annat ett tryck från demografin och konjunkturen planar samtidigt ut den närmsta tiden. Konjunkturen kan försämrars ytterligare framöver.

Sammantaget finns det risker som tillsammans kan påverka kommuns resultat negativt någonstans mellan 20 mnkr och upp till 80 mnkr.

Diagram 1, Diagrammet nedan visar helårsprognos för årets resultat 2020 samt två olika riskscenarier som försämrar kommunens resultat med 20 mnkr och 50 mnkr. Diagrammet visar även den lägsta årets resultat kommunen måste ha för att reglera underskottet från 2017.

Åtgärdsplan 2020

xxnämnden

Bakgrund

Kommunstyrelsen har bestämt att när en nämnd som helhet lämnar en negativ prognos, oavsett belopp, mot budget ska det skrivas en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska bifogas som en bilaga till den aktuella budgetuppföljningen (ekonomiska rapporten). Om det inte är möjligt ska en åtgärdsplan tas fram till nästkommande budgetuppföljning.

Syftet med åtgärdsplanen

Åtgärdsplanen syftar till att följa upp de nämnder som prognostiserar en negativ avvikelse mot budget.

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och den nämnd som prognostiserar en negativ avvikelse mot budget:

- Kommunstyrelsen begär åtgärdsplan i samband med en negativ prognos.
- Nämnden beslutar om åtgärdsplan och ansvarar för genomförande av åtgärder.
- Nämnden skicka åtgärdsplanen till kommunstyrelsen. Nämndens ordförande och verksamhetschef ska föredra åtgärdsplanen för kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen följer upp att åtgärdsplan är genomförd.

Frågor att besvara

1. Vilka orsaker finns till den negativa prognosen? Är det av engångskaraktär?
2. Påverkar den negativa prognosen även nästkommande år?
3. Vilka åtgärder och på vilket sätt kommer de motverka den negativa prognosen?
 - *Varje åtgärd bör vara uppdelad på olika aktiviteter.*
 - *Varje aktivitet ska värderas och summan av alla aktiviteter ska täcka åtgärdsbehovet.*
4. När ska aktiviteterna vara klara?
 - *Varje aktivitet ska ha en tydlig tidshorisont*
5. Vilka resurser kommer det att kräva?